

MILJÖPLAN

FÖR

WÄSBY GOLFKLUBB

Upplands Väsby, mars 2005

Innehållsförteckning

FÖRORD

BAKGRUND

ARBETSMETOD

1	INLEDNING	1
1.1	ALLMÄNT	1
1.2	MILJÖPOLICY	1
1.3	PRIORITERADE OMRÅDEN	1
2	SAKOMRÅDEN	2
2.1	DAMMAR/BEVATTNING	2
2.2	ENERGIFÖRBRUKNING	3
2.3	KÄLLSORTERING/AVFALL	4
2.4	KOMMUNIKATION	4
2.5	TRANSPORTER	5
2.6	KULTUR- OCH FORNMINNEN	5
2.7	BIOLOGISK MÅNGFALD	6
3	NÄSTA STEG I MILJÖARBETET	6

BILAGA I - LÄGESBESKRIVNING

1 VERKSAMHETSBEKRIVNING.....

1.1	GOLFBANEANLÄGGNINGEN.....	I
1.2	GREENER	I
1.3	FOREGREEN	I
1.4	TEES	I
1.5	FAIRWAY	I
1.6	SEMIRUFF.....	I
1.7	KLIPPTA RUFFAR	I
1.8	HÖGRUFFAR.....	I
1.9	BUNKRAR	I
1.10	DAMMAR	II
1.11	ÖVRIGA MARKOMRÅDEN	II
1.12	KULTURARVET	II

2 MILJÖEFFEKTER.....

2.1	GÖDSLING.....	III
2.2	BEKÄMPNINGSMEDEL	IV
2.3	BEVATTNING.....	IV
2.4	MASKINPARKEN.....	V
2.5	ELENERGIFÖRBRUKNING.....	V
2.6	KANSLI	VI
2.7	SHOP.....	VI
2.8	RESTAURANG.....	VI
2.9	KÄLLSORTERING/AVFALL.....	VI
2.10	AVLOPP.....	VII
2.11	KLIMATANLÄGGNINGAR.....	VIII
2.12	UPPHANDLINGAR OCH INKÖP	VIII
2.13	TRANSPORTER	VIII

BILAGA II HÅLNAMN.....

BILAGA III TABELLER.....

BILAGA IV ORDLISTA.....

Förord

Bakgrund

1999 antog Sveriges Riksdag 15 kvalitetsmål med riktlinjer för hur Sverige under de närmaste 25 åren ska bli ett föregångsland för en ekologiskt hållbar utveckling. För att dessa miljömål ska kunna uppnås måste alla samhällsaktiviteter bidra, stora som små.

Golf är idag något av en folksport med närmare 600 000 aktiva i 400 klubbar över hela landet vilket gör den till en social aktivitet av stora mått. Sverige är ett av de golfbanetätaste länderna i Europa och i landet finns över 20 000 hektar golfbana. Under sådana förhållanden är det naturligt att vi golfare har ett ansvar för och bör göra vad vi kan för att minimera vår negativa påverkan på vår gemensamma miljö.

Golfsporten påverkar vår miljö på en rad olika sätt. De områden där man allra tydligast kan identifiera en negativ miljöpåverkan från sporten är markutnyttjande i konflikt med andra intressen, användning av handelsgödsel och växtskyddsmedel, effekter på biologisk mångfald samt energiförbrukning. Men det finns också möjligheter till positiv miljöpåverkan vid utformning och skötsel av banorna. Till exempel kan nya livsmiljöer för land- och vattenlevande djur skapas och banorna kan fungera som reningsanläggningar om man använder dräneringsvatten från jordbruksmark eller spillvatten från reningsverk för bevattning.

Vidare kan golfklubbarna verka för att hävda såväl vårt kulturlandskap som de lämningar som finns på landets golfbanor från de generationer som har föregått oss: gravfält, rösen, odlingslandskap, runstenar etc. Wäsby Golfklubb har många sådana lämningar.

För att stimulera landets golfklubbar att utarbeta och genomföra systematiska planer för att verka för en uthållig miljö har Svenska Golf förbundet skapat ett miljödiplom. Detta diplom kan ses som en bekräftelse på att en golfklubb är med och drar sitt strå till stacken för att skapa en uthållig miljö. Därtill kan ett miljödiplom säkerligen fungera som ett instrument för att besvara de kritiska röster som hävdar att golfsporten utgör en fara för miljön.

Styrelsen har gett oss uppdraget att utarbeta en Miljöplan för Wäsby Golfklubb. Resultatet av vårt arbete redovisas i föreliggande dokument.

Arbetsmetod

Vår huvudsakliga vägledning vid utarbetandet av miljöplanen har varit Väsby kommuns orientering i miljöfrågor. Väsby kommun har prioriterat miljöområden inom vilka åtgärder ses som särskilt viktiga. Dessa är

- Den gröna närmiljön
- Yt- och grundvatten
- Transporternas miljöpåverkan
- Energieffektivisering och resurshushållning
- Farligt avfall

Vi började vårt arbete med att se över hela verksamheten från skötsel av golfbanan (användning av bensindrivna maskiner, spridning av gödsel och bekämpningsmedel, bevattning etc.) till energiförbrukning och transporter till och från klubben samt att titta på flora, fauna och fornminnen – d.v.s. vårt kulturarv. I det sistnämnda tog vi hjälp av representanter för kommunens miljö och hälsoskyddskontor. Detta arbete redovisas i

Bilaga I. Den här miljöutredningen är huvudsakligen en miljökonsekvensbeskrivning av de aktiviteter som bedrivs inom ramen för Wäsby Golfklubbs verksamhet.

Därefter diskuterade vi rimliga åtgärder för att successivt förbättra miljön och främja en ekologiskt hållbar utveckling. Resultatet av våra funderingar redovisas i Miljöplanen för Wäsby Golfklubb.

I planen diskuteras dels hur den negativa miljöpåverkan kan minskas genom ett antal åtgärder inom områdena dammar och bevattning, energiförbrukning, källsortering/avfall, kommunikation/transporter samt biologisk mångfald och kulturminnen. Vidare diskuteras en del åtgärder för att ta fram vårt kulturarv och öka spelares och anställdas medvetenhet om den miljö vi vistas i.

De föreslagna åtgärderna innefattar dels kortsiktiga, relativt enkla åtgärder och dels mer tids- och resurskrävande åtgärder som kan realiseras på längre sikt.

Miljöplanen är ett levande dokument som kommer att uppdateras årligen. Föreslagna åtgärder skall budgeteras och inkorporeras in i den aktuella verksamhetsplanen. Genomförda åtgärder kommer att utvärderas och därefter ligga till grund för det fortsatta miljöarbetet.

Denna miljöplan kommer att ligga till grund vår ansökan om Svenska Golf förbundets miljödiplom.

Kristina Neimert-Andersson

Peter Gisle

Pär Himberg

Anders Einarsson

Miljöplan för Wäsby golfklubb

1 Inledning

1.1 Allmänt

Wäsby Golfklubb ligger miljömässigt redan långt framme inom många områden, men det finns ändå utrymme för förbättringar. För att uppnå ett effektivt miljöarbete har ett antal områden prioriterats med utgångspunkt från Wäsby Golfklubbs speciella förutsättningar. Följande områden bör inledningsvis prioriteras i ett åtgärdsprogram.

1.2 Miljöpolicy

För att skapa en mer tidsenligt ram för det fortsatta miljöarbetet har styrelsen antagit en ny miljöpolicy för klubbens miljöarbete. Miljöpolicyen gäller för samtliga verksamheter inom Wäsby Golfklubb.

- Wäsby Golfklubb skall i sin verksamhet sträva efter att hushålla med naturresurser, minimera spridningen av giftiga ämnen, upprätthålla ett balanserat gödslingsprogram, samt minimera buller.
- Wäsby Golfklubb skall i skötsel av bana och övrig egendom sträva efter att framhäva vårt kulturarv samt främja förutsättningarna för artrikedom.
- Wäsby Golfklubb skall direkt och indirekt verka för en miljömässigt hållbar utveckling.
- Styrelsen skall tillse att miljö- och naturresursaspekter fortlöpande beaktas i planer och beslut.
- Styrelsen skall verka för att varje medlem och varje anställd skall förstå att alla har ett personligt ansvar att värna om miljön.

1.3 Prioriterade områden

Av den genomlysning som redovisas i Bilaga I framgår att det kunde vara lämpligt att prioritera fem områden:

- Dammar och bevattning
- Energiförbrukning
- Källsortering/avfall
- Kommunikation/transporter
- Biologisk mångfald och kulturminnen

Dessa områden stämmer väl överens med de fem områden som kommunstyrelsen i Upplands Väsby har beslutat prioritera i sitt miljömålsprogram.¹

När man tittar på dessa områden konstaterar man att man kan utveckla en verksamhetsplan på flera nivåer. Å ena sidan har vi ingrepp som är stora, kostsamma, önskvärda men som kan utvecklas över åren, allt eftersom ekonomin och resurserna medger.

(1) <http://www.upplandsvasby.se/KSK/KSKMiljo/upplandsvasbymiljoledprioornrad.htm>,
2004-09-25

Till dessa hör fördjupning av samtliga dammar för att minska algväxtligheten och främja fågellivet samtidigt som det estetiska värdet höjs. Ett annat område som bör omarbetas är bevattningen för att effektivisera spridning av vatten med minimerad vatten- och energiförbrukning som följd. Även detta kräver avsevärda resurser. Å andra sidan finns det detaljer som kan genomföras utan större ingrepp eller kostnader, vilket t.ex. skulle kunna vara att se över elförbrukningen.

Även om riktningen som borde karakterisera klubben miljöarbete så krävs mycket arbete innan man kan föreslå konkreta åtgärder. Aktionsprogrammet som följer, diskuterat område för område enligt ovanstående prioritering, diskuterar således översiktliga miljömål samt en del konkreta åtgärder och vidare utredningsarbete. Genomförandet av de konkreta åtgärderna är det första ledet i uppfyllandet av respektive miljömål, och detta arbete bör sättas i gång så snart som möjligt.

2 Sakområden

2.1 Dammar/bevattning

Dammar och diken är ett mycket viktigt inslag på en golfbana. Förutom att de utgör obligatoriska hinder för golfspelaren är dammarna ett för ögat vackert inslag i naturen. Därtill kommer att de är boplatser åt en mängd vattenlevande djur och fåglar och fungerar som kvävefälla för avrinningsvatten från golfbane- och kringliggande områden.²

Dammarna på Wäsby Golfklubb är generellt för grunda, vilket innebär att solljuset når ända ner till botten och stimulerar algproduktionen. Dammarna växer mycket snabbt igen, och måste rensas manuellt för att vattenspegeln skall hållas fri från alger. Det här utgör i första hand ett estetiskt problem. Problemet skulle vara relativt lätt avhjälpt om inte fåglarna som häckar i dammarna förmodas störas av rensningsarbetet samtidigt som rensningen skulle förstöra deras habitat. Av dessa skäl har dammarna inte rensats förrän häckningsperioden är över. Konsekvenserna är att vi å ena sidan har lyckats befrämja häckningen av den relativt sällsynta svarthakedoppingen, som numera finns i flera dammar, men å andra sidan får leva med den styggelse för ögat som de algbetäckta dammarna utgör.

Dammen mellan hål 18 och 27 är vattenreservoar för banans bevattning. Den vattenvolymen räcker dock inte till för att försörja hela banan, utan en viss mängd vatten måste köpas in från kommunen. På sikt skulle vi vilja öka den egna vattenvolymen för att på så sätt kunna hushålla själva med vattnet. Vidare är bevattningsanläggningen inte optimerad med avseende på vattenspridningen.

(2) "Golfsportens miljöpåverkan," Svenska Golfbundet, 2000.

Vissa områden överbevattnas medan andra områden inte nås av vatten från någon spridare alls. Det uppstår obalans och vattenresurserna utnyttjas inte på bästa sätt. För att uppnå en effektivare bevattning behöver spridningsaggregaten ses över, riktas och bytas ut, samt banans arealer mätas upp exakt. En exakt uppmätning av banan möjliggör inte bara en effektiviserad bevattning, utan ger också möjligheten att optimera eventuell gödsling.

Övergripande mål

De långsiktiga målen bör vara att

- minska beroendet av kommunalt vatten
- omstrukturera bevattningssystemet och
- gräva om alla dammarna så att man erhåller olika djupzoner och strandzoner vilket gynnar mångfalden av vattenlevande arter, samt se till att okontrollerad algbildning stävjas.

Åtgärder

- Utred olika möjligheter att stävja algbildningen i dammarna utan att förändra förutsättningarna för de häckande fåglarna.
- Ta reda på vattenvolymen vi förfogar över genom att mäta dammarnas djup och areal.
- Utred möjligheten att göra en exakt kartering av banan för att effektivisera bevattning och spridning av gödsel och växtskyddsmedel.
- Se över bevattningsanläggningen och klargör hur den bör justeras för att optimera bevattningseffektiviteten.

2.2 Energiförbrukning

Att hushålla med våra energitillgångar är viktigt. Våra aktiviteter blir ständigt mer energiberoende, samtidigt som energitillgången inte är garanterad. Klubben förbrukar till största delen elenergi eftersom våra fastigheter värms upp med elpannor. Inget uppvärmningsalternativ har endast fördelar, och i dagsläget diskuteras ingen övergång till något annat uppvärmningsalternativ. Icke desto mindre är det viktigt att hushålla med energiresurserna och nedan redovisas några åtgärdsförslag för att komma till rätta med eventuellt energislöseri.

Övergripande mål

Det övergripande målet är att ständigt vidta åtgärder för att minimera energiförbrukningen utan att detta inkräktar på klubbens viktigaste uppgift: att tillhandahålla en bra golfbana.

Detta innebär inte bara att hålla maskinpark och infrastruktur i bästa skick utan även att ständigt följa utvecklingen för att försäkra att klubben disponerar över energisnåla anläggningar och maskiner.

Åtgärder

- Separera elenergiförbrukningen på olika delar av klubbverksamheten för att skapa en mer översiktlig bild av rimligheten av förbrukningen. Utifrån dessa resultat föreslå åtgärder för att komma till rätta med eventuellt energislöseri.

2.3 Källsortering/avfall

I dagsläget separeras endast miljöfarligt avfall och kartonger/wellpapp. Att källsortera är ett enkelt sätt att underlätta för naturen att sluta kretsloppet. Vidare engagerar det medlemmar, personal och entreprenörer, vilket kan leda till en ökad förståelse för kretsloppstänkande. Lämpligen borde glas, plast, metall och organiskt avfall separeras.

Övergripande mål

På detta område bör två övergripande mål fastslås:

- allt avfall ska källsorteras: glas, plast, kartong, plåt, tidningar och komposterbart avfall; och
- skaffa en egen kompostanläggning.

Åtgärder

Under nästa säsong bör vi därför:

- Upplýsa oss om vilka krav som ställs vid källsortering av glas, plast, wellpapp/kartong, plåt, tidningar och kompostavfall vad det gäller utrymme och kostnader för sophämtning.
- Uppskatta mängden kompostavfall som produceras per år.
- Sprida information om sophantering till medlemmarna via anslag.

2.4 Kommunikation

Kommunikation med medlemmar sker dels genom utskick av information från kansli och kommittéer, dels via tidningen Nibblicken och via hemsidan.³

I dagens läge är kommunikation med medlemmar såväl mer kostnads- och resurskrävande än det behöver vara när Internet stormar in på scenen. Å andra sidan är det även uppenbart att många medlemmar inte kan eller vill använda Internet vilket naturligtvis är deras rätt.

Inte desto mindre finns utrymme för att sänka kostnader och resurskrav genom att maximera användandet av Internet.

Övergripande mål

Det övergripande målet är att reducera kommunikation via post eller bud och ersätta det med kommunikation via Internet i lämpligaste mån.

(3) För att sprida miljötankande till våra medlemmar och informera om Wäsby GKs miljöarbete krävs kontinuerlig information till medlemmar och anställda.

Åtgärder

- Kansliet bör upprätta ett frivilligt register med e-postadresser för de medlemmar som accepterar att kontaktas via e-post istället för att få kallelser, fakturor, information, etc. via posten.
- Därefter successivt övergå till att kommunicera med hjälp av e-post och hemsidan snarare än via traditionella utskick.

2.5 Transporter

Wäsby Golfklubb ligger lite avsides ur transportsynpunkt, vilket naturligtvis innebär att medlemmarna till största delen använder egen bil för att ta sig till golfklubben. Detta tär på resurser. På detta område är det inte rimligt att sätta upp specifika mål men vissa åtgärder kan kanske vidtas för att minska transporter till och från klubben:

- Man kan och bör uppmuntra och underlätta för medlemmar att samåka eller cykla till golfbanan.
- Sätta upp en liftarbänk för att underlätta för framför allt juniorer att ta sig till och från golfbanan.

2.6 Kultur- och fornminnen.

Nibble och Eggeby har hyst människor i årtusenden. Inom klubbens områden finns minnen från såväl bronsålder som järnålder samt åkrar, ängar, byggnadsgrunder och naturmärken som påminner oss om mer sentida innevånare.

Genom banan går också en gammal vikingaled från Eggeby, via Nibble och till Dyvinge. Detta var en tämligen trafikerad led som föranledde någon att sätta upp en runsten, till minne av någon anförvant. Denna runsten, om än sönderslagen, döljer sig vid stigen vid 6: ans utslag.

Övergripande mål

Wäsby Golfklubb är naturligtvis en golfklubb och inte ett fornminnesområde. Men mycket kan göras för att lära oss att uppskatta och förstå vårt kulturarv utan att detta otillbörligen inkräktar på vårt golfspel.

Det övergripande målet bör vara att öka vårt medvetande om vårt kulturarv. Detta innebär inte bara att göra gamla fornminnen mer tillgängliga och synliga utan även att ge lite information om gamla namn och sägner.

Åtgärder

- I första hand bör vi inom ramen för normal banskötsel eftersträva att frilägga en del gravfält, hövdingagravar och andra fornminnen, såsom den nämnda runstenen och gravfältet till vänster om fyrans utslag.
- En annan åtgärd är att lämna information om vår miljö och vårt kulturarv med hjälp av informationsskyltar på utslagsplatserna.
- En tredje åtgärd är att ge varje hål ett namn som anknyter till det aktuella områdets historia eller muntliga traditioner. Namnförslag återfinns i Bilaga II.

2.7 Biologisk mångfald

Inom Wäsby Golfklubbs marker finns en rik och varierad flora och fauna. De gamla betesmarkerna döljer en rik, och delvis rar, växtlighet som i dag till stor del har växt igen med buskar och sly. Därtill kommer att själva golfbanearbetet har attraherat en rik variation av fåglar, en del inte helt vanliga.

Övergripande mål

Det övergripande målet bör vara att utarbeta en skötselplan som främjar bevarande av vår rika flora och fauna och att göra den mer åtkomlig för medlemmarna att avnjuta under golfrundan. Detta skulle förhöja skönhetsintrycket samt vara ett stort steg i bevarandet av en del av Upplands Väsby kulturarv.

Åtgärder

Våra kunskaper om floran och faunan inom området är begränsad. Innan skötselråd kan utarbetas och integreras i den reguljära skötseln krävs en inventering av såväl åker, som äng och skogsområden. I samarbete med Upplands Väsby kommun avser vi därför engagera studenter från Stockholms Universitet för att i första hand inventera hela vårt område.

På basis av denna inventering kan vi därefter utarbeta – fortfarande i samarbete med kommunen och Stockholms Universitet ett dokument för skötselråd av golfbanans markområde.

3 Nästa steg i miljöarbetet

Den första etappen i klubbens miljöarbete har avklarats i och med att miljöplanen inklusive miljöpolicy godkändes på klubbens vårmöte 2005. Nu ska planen integreras i klubbens normala arbete – d.v.s. budget, utvecklingsarbete och byggnadsplaner. Detta torde vara tillräckligt för att söka – och få – det eftertraktade Svenska Golf förbundets miljödiplom.

För att försäkra att beslutade åtgärder verkligen genomförs bör i först hand alla åtgärder inkorporeras i verksamhetsplanen och nödvändiga resurser avsättas. Detta arbete åligger i första hand styrelsen och därefter kommittéansvariga.

I nästa led åligger det klubbchefen och banchefen att ombesörja att åtgärderna genomförs.

Dessutom bör styrelsen utse en person som har att kontinuerligt följa upp arbetet med de miljöåtgärder som finns i årets verksamhetsplan, genom kontakter med klubbchef, banchef och kommittéansvariga. Denna kontaktperson ska kontinuerligt rapportera om arbetets fortgång på klubbens hemsida.

Miljöarbetet ska framöver ses som en löpande verksamhet inom klubben. Dels lär det dröja innan vi får tillräckliga resurser för att genomföra de mer omfattande förslagen i föreliggande plan, och därtill kommer att det hela tiden uppstår nya behov och nya tekniker som antingen leder till miljömässiga förbättringar eller till och med leder till att nya miljöhot uppstår. Miljöplanen kommer därför att behöva uppdateras årligen. Nya prioriteringar får avlösa gamla. Det viktiga är att Wäsby Golfklubb ständigt strävar efter att minimera vår negativa miljöpåverkan och förhöja kunskapen om vårt kulturarv.